

22.10.2009

Açıklamalı Sirküler Rapor 2009/15

Konu:

ANONİM ŞİRKETLERDE HİSSE SENEDİ BASTIRILMASININ ÖNEMİ

Vergi kanunlarımızda “hisse senedine” bağlı olarak; bu hisse senetlerinin elden çıkarılması yoluyla elde edilen kazançlara dair hisse senedi sahiplerine tanınmış bir takım vergi avantajları bulunmaktadır. Bunlardan en çok önem arz eden bazı düzenlemelere aşağıda yer verilmektedir.

a) Gelir Vergisi Kanunu (GVK) Mükerrer Madde 80/1’de yer alan hüküm sayesinde, anonim şirketlerde hisse senedi bastırılması; bu hisse senetlerinin ileride elden çıkarılması halinde şirket ortaklarına çok büyük bir vergi avantajı sağlanmasına imkan verecektir. İlgili Kanun maddesi aşağıdaki gibidir:

“İvazsız olarak iktisap edilenler ile tam mükellef kurumlara ait olan ve iki yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetleri hariç, menkul kıymetlerin veya diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar.”

Bu hükme göre, ortağı olduğu anonim şirketin hisse senedini iki yıldan fazla süre ile elinde bir şirket ortağı, bu hisse senedini satması sonucunda 10.000.000 TL kazanç elde etse dahi bu kazanç “değer artış kazancı” olarak değerlendirilmeyecek ve vergiye tabi tutulmayacaktır.

Gerçek kişi ortaklar tarafından limited şirketlerde, hisseler (ortaklık payları) kaç yıl sonra satılırsa satılsın, satıştan doğan kazanç “değer artış kazancı” olarak gelir vergisine tabidir. Tabii burada maliyet bedeline endeksleme uygulanacak ve ayrıca GVK Madde 80/4’de yer alan istisna uygulanacaktır. Anonim şirketlerde ise, iktisap tarihinden “iki yıl” geçtikten sonra satılan hisse senetlerinin kazancı, ne kadar olursa olsun gelir vergisine tabi olmayacaktır. Hisse senedi bastırılmadığı durumlarda ise, şirket hissesi kaç ay ya da kaç yıl sonra satılırsa satılsın, satıştan doğan kazanç “değer artış kazancı” olarak gelir vergisine tabi olacaktır.

b) Kurumlar Vergisi Kanunu Madde 5/1-e’de yer verilen düzenlemeye göre ise; kurumların, en az iki tam yıl süreyle aktiflerinde yer alan taşınmazlar ve **iştirak hisseleri** ile aynı süreyle sahip oldukları **kurucu senetleri, intifa senetleri ve rüçhan haklarının** satışından doğan kazançların % 75’lik kısmı kurumlar vergisinden istisnadır.

(1) seri no.1 KVK Genel Tebliği'nin (5.6.2.2.2) no.1 ve "iştirak hisseleri, kurucu senetleri ve intifa senetleri" başlıklı kısmında **"iştirak hisseleri"** aşağıdaki şekilde açıklanmıştır.

*"Maddede yer alan **"iştirak hisseleri"** deyimi, menkul değerler portföyüne dahil **hisse senetleri** ile ortaklık paylarını ifade etmektedir.*

Bunlar,

*- **Anonim şirketlerin ortaklık payları veya hisse senetleri** (Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım ortaklıkları hisse senetleri dahil),*

- Limited şirketlere ait iştirak payları,

- Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin komanditer ortaklarına ait ortaklık payları,

- İş ortaklıkları ile adi ortaklıklara ait ortaklık payları,

- Kooperatiflere ait ortaklık payları

olarak sıralanabilir.

Sermaye Piyasası Kurulunun düzenleme ve denetimine tabi fonların katılma belgeleri ise iştirak hissesi olarak değerlendirilmeyecektir."

c) Aşağıda yer verilen KDV Kanunu Madde 17/4-g bendinde ise "hisse senedi" teslimleri KDV'nden istisna tutulmuştur.

*"Külçe altın, külçe gümüş, kıymetli taşlar (elmas, pırlanta, yakut, zümrüt, topaz, safir, zebircet, inci, kübik virconia) döviz, para, damga pulu, değerli kağıtlar, **hisse senedi**, tahvil ile metal, plastik, lastik, kauçuk, kağıt, cam hurda ve atıklarının teslimi,"*

Aşağıda yer verilen KDV Kanunu Madde 17/4-r bendinde ise "iştirak hisselerinin" teslimi KDV'nden istisna tutulmuştur.

*"Kurumların aktifinde veya belediyeler ile il özel idarelerinin mülkiyetinde, en az iki tam yıl süreyle bulunan **iştirak hisseleri** ile taşınmazların satışı suretiyle gerçekleşen devir ve teslimler"*

Görüldüğü üzere, hisse senetlerinin elden çıkarılması sonucu elde edilen kazançlara vergi istisnası uygulanabilmesi için hisse senetlerin bastırılmış olması büyük önem arz etmektedir.

Hisse Senedi Nasıl Bastırılacak?

Ülkemizdeki anonim şirketlerin %99'una yakını aile şirkettir veya yakın arkadaşlar arasında kurulmuş şirketlerdir. Aralarındaki dostluk ya da aile bağına istinaden ya da genellikle şirketin %90'undan fazla hissesi tek bir kişinin elinde olduğundan hisse senedi bastırılması pek düşünülmemektedir.

Hisse senetlerinin ne şekilde düzenleneceği Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) 413'üncü maddesinde düzenlemiştir. Buna göre;

“Hisse senetlerinin şirketin unvanını, esas sermaye miktarını ve tescil tarihini, senedin nevi ve itibari kıymetini ihtiva etmesi ve şirketin namına imza etmeye yetkili olanlardan en az ikisi tarafından imza edilmiş olması şarttır. İmza damga veya mühür şeklinde olabileceği gibi matbu dahi olabilir.

Nama yazılı hisse senetlerinin ayrıca sahiplerinin ad ve soyadını, ikametgahını, senet karşılığında ödenmiş olan miktarı da ihtiva etmesi şarttır. Bu senetler şirketin pay defterine kaydolunur.”

Hisse senedi bastırılmasına dair herhangi bir yasal prosedür bulunmamaktadır. Bu nedenle, hisse senetlerinin belirtilen şartları taşımak kaydıyla matbaa veya diğer baskı yöntemleri ile bastırılması mümkündür.

TTK Madde 413'de yer verilen açıklamalara göre; hisse senetleri alındıktan sonra üzerlerine sahiplerinin ad ve soyadları ile ikametgah adresleri ve T.C. Kimlik numaraları yazılır. **Bunlar nama yazılı hisse senetleridir**. Yönetim kurulu başkanı ve bir üye tarafından imzalanır. Ardından ortaklara imza karşılığı dağıtılır. Bu hisse senetlerinin pay defterine de kaydedilmesi gerekir

TTK Madde 409 gereği sermayenin tamamı ödenmediği sürece **hamiline yazılı hisse senedi** ya da ilmühaber çıkartılamaz. Hamiline yazılı hisse senedi konusunda, yasalarımızda herhangi bir sınırlama bulunmamaktadır. Şirketler, hisse senetlerinin yüzde 90'ını hamiline olarak bastırabilecekleri gibi, tamamını da hamiline bastırılabilirler. Ancak, **TTK Madde 409** gereği, şirket ana sözleşmesinde hisse senetlerinin hamiline bastırılabilmesine dair bir hüküm yoksa hisse senetlerinin nama yazılı olması zorunludur. **TTK Madde 410** gereği, nama yazılı senetlerin hamiline yazılı senetlere çevrilmesi için de pay bedelinin tamamen ödenmiş olması şarttır.

Hisse senetleri devredilebilir. **TTK Madde 415** gereği, **hamiline yazılı** hisse senetlerinin devri şirket ve üçüncü şahıslar hakkında ancak teslim ile hüküm ifade eder. **TTK Madde 416**'da yapılan açıklamalara göre ise; **nama yazılı** hisse senetleri; esas mukavelede aksine hüküm olmadıkça devrolunabilir. Devir ciro edilmiş senedin devralana teslimi ile olur. Şu kadar ki; devir, şirkete karşı ancak pay defterine kayıtlı hüküm ifade eder.

İlmühaberler:

İlmühaber, **TTK Madde 411**'de aşağıdaki gibi açıklanmıştır:

*“Nama yazılı hisse senetleri yerini tutmak üzere çıkarılan **ilmühaberlerin nama yazılı olması lazımdır**. Bunların devri nama yazılı hisse senetlerinin devrine ait hükümlere tabidir.*

Hamiline yazılı hisse senetleri yerine tanzim olunan nama yazılı ilmühaberler ancak alacağın devri hakkındaki hükümlere göre devrolunabilir. Şu kadar ki; devir şirkete karşı ancak ihbar tarihinden itibaren hüküm ifade eder.”

Maliye Bakanlığı, ilmühaberlerin elden çıkartılması sonucu elde edilen kazançların vergilendirilmesi ile ilgili olarak 232 Seri No.lı GVK Genel Tebliğinde aşağıdaki açıklamaları yapmıştır:

“Bilindiği üzere geçici ilmühaberler anonim şirketler tarafından hisse senetlerinin yerini tutmak amacıyla çıkartılan menkul kıymetlerdir. Sahiplerine genel kurul toplantılarına katılmak, oy kullanmak, kar payı almak gibi pay sahipliği haklarını kazandıran ilmühaberler, ilgili anonim şirketçe hisse senetleri düzenlenip ortaklara teslim edildiği anda geçerliliğini kaybetmektedir.

Dolayısıyla ilmühaberlerin elden çıkarılmasından doğan kazançların vergilendirilmesinde Gelir Vergisi Kanununun hisse senetlerinin elden çıkarılmasından doğan kazançların vergilendirilmesine ilişkin hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

Buna göre, ilmühaberlerin; iktisap tarihinden itibaren iki yıl içerisinde elden çıkarılması halinde elde edilen kazanç değer artış kazancı olarak gelir vergisine tabi olacak, iktisap tarihinden itibaren iki yıllık sürenin geçmesinden sonra elden çıkarılması halinde ise elde edilen kazanç gelir vergisine tabi olmayacaktır. Ayrıca, ilmühaberlerin hisse senetleri ile değiştirilmesi dolayısıyla alınan hisse senetlerinin iktisap tarihi olarak ilmühaberlerin elde edildiği tarih dikkate alınacaktır.”

232 Seri No.lı GVK Genel Tebliği sadece Gelir Vergisi yönünden geçerli olup, KDV'ne şümulü bulunmamaktadır.

İlmühaberlerin bastırılması için herhangi bir kurumdan izin alınmasına gerek yoktur. Matbaada bastırılabilmesi gibi bilgisayarda hazırlanıp çoğaltılması da mümkündür. TTK madde 409 gereği, bedelleri tamamen ödenmemiş olan paylar için ilmühaber çıkartılamaz.

**DENGGE DENETİM YEMİNLİ
MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.**